

David Harrower

MUST LIND

D R A A M A

ühes vaatuses

Blackbird, 2005

Esietendus 1. oktoobril 2021 Endla Teatri Kүүinis

lavastaja ja tõlkija
OTT RAIDMETS

kunstnik
NELE SOOVÄLI

valguskunstnik
IVAR PITERSKIH

Una
JANE NAPP

Ray
JAAN REKKOR

Tüdruk
MIRT MARI PAJUNURM
või
MARTA LIISA VLASSOV

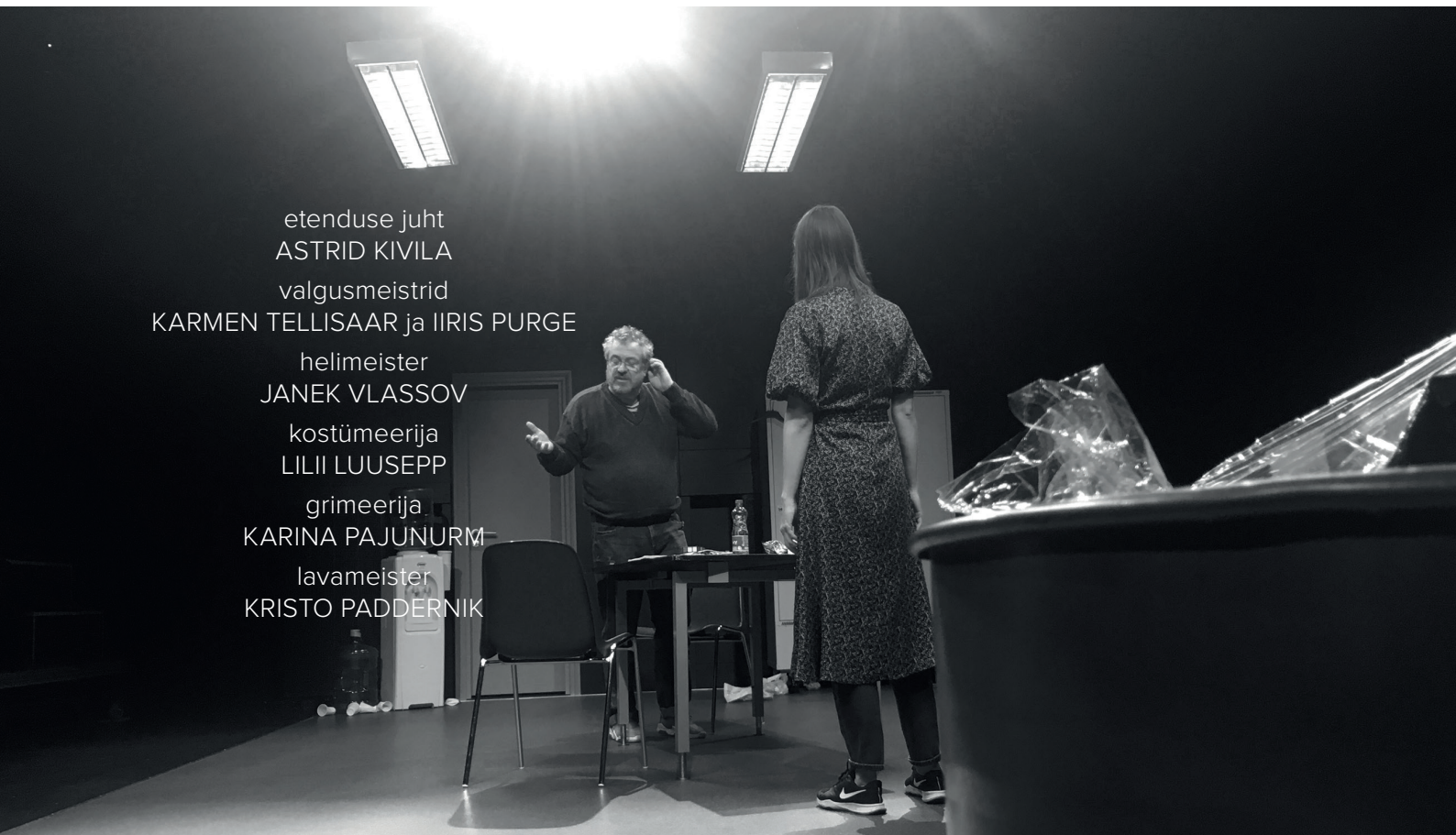
etenduse juht
ASTRID KIVILA
valgusmeistrid
KARMEN TELLISAAR ja IIRIS PURGE

helimeister
JANEK VLASSOV

kostümeerija
LILII LUUSEPP

grimeerija
KARINA PAJUNURM

lavameister
KRISTO PADDERNIK

Ühel üksiolekupäeval ilmus Benedictuse ette kiusaja. Nimelt hakkas üks väike must lind, keda tavaliselt muusträstaks kutsutakse, mehe näo ees nii lähedal ja häbenemata lendlema, et teda oleks saanud käega haarata, kui pühamees vaid oleks tahtnud lindu kinni püüda. Ristimärgiga õnnistamise peale lind küll taandus, kuid siiski haaras Benedictust linnu kadumise ajal säärane kohutav ja kõikehõlmav lihalik himu, millist pühamees iial kogenud ei olnud. Kunagi oli ta kohanud üht naist, kelle pildi kuri vaim nüüd uuesti ta silmade ette manas. Selle kauniduse ilmutamine sütitas jumalateenri südames säärase tule, et kireleek tema rinnas end enam taltsutada ei lasknud. Kirest haaratuna oli Benedictus otsemaid valmis üksindusest loobuma. Siis aga halastas jumalik arm tema peale ja mees tuli endasse tagasi ning nägi, et tema kõrval kasvab tihe nõgese- ja ohakapuhmas. Benedictus võttis seljast oma rüü ja heitis end alasti teravate ohakate ja kõrvetavate nõgeste vahele. Ta vähkres okaste ja ohakate sees, kuni kogu ta keha oli veriseid haavu täis. Nõnda eemaldas ta liha haavamise teel hinge haavad ning muutis himu valuks; tervistava karistusena väliselt põledes kustutas ta selle, mis lubamatult tema sisimas leegitses. Nii sai ta tule muutmise teel patust võitu.

David Harroweri „Musta linnu“ esimesel lugemisel rabas mind selle näidendi teemakäsitus. Noor tüdruk, laps tegelikult, on suhtes endast pea 30 aastat vanema mehega. Teema on nii ebamugav, nii suur tabu, vaevu osa mingistki diskussioonist Eesti ühiskonnas. Tundsin, et nende kahe tegelase kaudu annaks me võimaluse sissevaateks ühesse sellisesse suhtesse, mis on oma olemuselt nii vastuoluline. Kas me saame üldse rääkida armastusest lapse ja täiskasvanu vahel? Millised on selle tagajärjed? Kas selliste ohtlike suhete tagajärjel tekkinud haavu on võimalik ravida? Kes on suurim kannataja? Ja kas inimesed teavad, milles need kannatused seisnevad?

Mida rohkem aega selle teema uurimisse pühendasin, seda rohkem vapustas mind, kui epideemiline see probleem tegelikult on. Mujal maailmas on julgus kannatanutes kasvanud, piisavalt, et peidust välja tulla ja oma traumadele lahendus leida. Aga kui palju on meie seas endiselt neid, kes on midagi sarnast läbi elanud ja hoiavad seda luku taga? Ma loodan, et meie lavastus kui mitte ei anna julgust, siis vähemalt pakub tuge. Tuge ja usku, et seda probleemi ei ignoreerita. Minu siiras soov oleks neid inimesi mitte alt vedada.

Esimesel kokkupuutel Harroweri näidendiga tekkis kohe huvi nende kahe tegelase vastu. Mõlema läbielamised liigutasid mind. Isegi veel intrigeerivam ja paeluvam oli mõtiskleda selle üle, kust jookseb selliste suhete puhul piir. Kas need piirid on kõigile üheselt tajutavad? Harroweri loo teeb minu jaoks tugevaks see, et mõlemale tegelasele on võimalik kaasa elada. Siin ei ole näpuga näitamist ega must-valget mõtlemist.

Ma tahaks loota, et see lavastus tekitab inimestes küsimusi, vastakaid tundeid. Loodetavasti ei jäta ükskõikseks. Sooviksin, et vaataja prooviks mõista mõlemat tegelast, nende tehtud ja tegemata tegude motive, samal ajal teadvustades selliste suhete ohtlikkust. Ja kui küsimuse all on see, kust jookseb piir, siis tooks selgust ka sellesse.

Lavastaja Ott Raidmets

DAVID HARROWER „MUSTAST LINNUST“ JA KIRJUTAMISEST

Sa oled öelnud, et „Musta linnu“ kirjutamise esmaseks ajendiks oli lugu USA merejalaväelasest, kes 2003. aastal põgenes internetis kohatud 12-aastase Briti tüdrukuga Euroopasse. Mis selles loos oli, mis sind inspireeris seda teatrivahenditega uurima?

Mind ei inspireerinud mitte see merejalaväelasega toimunud lugu, vaid sellest tulenev mõtete jada. Päriseluliste sündmuste dramatiseerimispuue teeb mind ettevaatlikuks. Aga ma mäletan, et see lugu jäi mulle silma ja ma jäin selle üle mõtlema. Ma võin näidendi idee saada kõige väiksemast inimestevahelisest suhtlusest, mõeldes, mismoodi oleks olla selle situatsiooni osaline. Mind huvitas, kuidas see mees toimunud endale õigustab. See juhtus ju pärismaailmas. Pidi olema hetk kas lennukis või lennujaamas, mil ta teadis, et tüdruk ei ole 19-aastane nagu ta väitnud oli. Ja ikkagi läks mees edasi, otsekui tahtnuks moraali ja maailma piire proovile panna. Ma tahtsin teada, mis tunne on sellises olukorras olla ja kuidas seda endale õigustada. Millal ta tüdruku tõelise vanuse teada sai? Mismoodi see võis olla, kui tüdruk talle ütles?

Kas ta teadis, kui tüdrukut esimest korda nägi? Kas ta oleks temaga siis ikkagi lennukile läinud? Minu poolt oli tegu puhta uudishimuga ja ma mõtlesin sellele aina rohkem. Ja siis kerkis mu silme ette pilt mehest ja tüdrukust, kes seisavad rannal ja vaatavad merd. Ja sellest pildist ma minu lahti ei saanud. Nii et tegelikult sai minu esmaseks inspiratsiooniks just see kujutluspilt.

Miski selles näidendis ei ole lihtsalt must-valge, sa pigem tegeled just inimkäitumise ja suhete hallide aladega.

Absoluutselt. Pedofiilia ei ole minu jaoks selle näidendi kõige huvitavam külg. Tegelikult on see isegi kõige vähem huvitav. See lugu toimus, aga mul polnud mingit soovi olla kohtunik, kes peab nende inimeste üle otsustama. Inimesed teavad, et seda poleks tohtinud juhtuda ja mul pole mingit põhjust seda teadmist üle korrata. Minu jaoks oli väga oluline lasta neil kahel tegelasel seal ruumis öelda teineteisele ükskõik mida nad tahavad, sest nemad on ainsad kaks isikut, kes teavad, kuidas nad ennast tundsid või mida nad soovisid.

Tundub oluline, et sa otsustasid lasta Rayl ja Unal kohtuda 15 aastat pärast algset sündmust, nii, et nad minevikus toimunud vaid räägivad.

Kui ma mõistsin, et ma võin nad mõlemad teha täiskasvanuiks, kes heitlevad mälestusega sellest, mis nende vahel juhtus, siis läks kõik paika. Mida me endaga kaasas kanname, kuidas me usume end tehtud olevat ja milliseid mälestusi me alles hoiame – need on minu meelest asjad, mis meid kujundavad. Need teevad meist need inimesed, kes me oleme. Me oleme igal hetkel nende asjade summa, mida endaga kaasas kanname.

Soov mitte rõhutada selle loo pedofiilset aspekti on mõistetav. Siiski astud sa ohtlikule pinnale, kujutades Ray ja Una vahel toimunud armastusloo või vabal tahtel toimunud suhtena.

Ma teadsin, et see on ohtlik pinnas ja ma arvasin, et võin selle pärast turmtule alla jääda, kuid – oma üllatuseks – ma sain kirju naistelt, kes mind tänasid ja õnnitlesid ning kinnitasid, et neil oli lapseelise suhteid, mille puhul nad teadsid täpselt, mida nad teevad. Kui tahta, võib nende väited ju kahtluse alla seada, kuid mina ei hakka neilt nende kindlust ära võtma. Ma olen rääkinud naistega, kellel on väga noores eas olnud suhe endast palju vanema mehega ja kes kindlalt usuvad, et tegu oli tõelise armastusega. See üllatas mind väga. On väga võimalik, et see kogemus, illegaalne või mitte, mis Unal oli Rayga, võis olla üks tema elu kõige olulisemaid sündmusi, olgu siis heas või halvas mõttes. Tõenäoliselt peamiselt halvas. Ma ei ole täiesti kindel, mis temaga juhtus või kuhu ta lõpuks välja jõuab. See on saladus. Toimunu oli tema jaoks raputav kogemus ja nüüd, 28-aastasena, selle juurde tagasi tulles, on selge, et ta kohtub taas kogu kibestumise, kire ja hirmuga, mida ta on kõik need aastad varjanud.

Ma ei püüa Ray käitumist vabandada, aga tegu on näitemänguga, seega ma püüan vaadelda võimalusi. Kas mehel saab olla täisväärtuslik ja võrdne suhe 12-aastase tüdrukuga? Mina seda ei arva, aga tema ise usub, et tal on ja tüdruk usub, et on ja on inimesi, kes usuvad, et saab olla. Mina ei tee järeldusi, ma vaid esitan küsimusi. Ma ei taha, et see näidend paneks inimesi arvama, et me peaksime seksuaalse enesemääramise vanusepiiri alandama, ma tahaksin, et see ajendaks laiemalt mõtlema nii isikuvabadusest, isiklikust vastutusest või ka sellest, mida me endaga kaasas kanname, mille endast maha jätame, kui palju me oma minevikku süüdistame. See ei ole probleemnäidend, see on millegi muu metafoor.

On huvitav kuulda sind, näitekirjanikku, kasutamas sõna „saladus“. Kas on siis võimalik kirjutada näidend nii, et mõned asjad selles jäävad isegi kirjutajale saladuseks?

Ma arvan, et minu jaoks on see parim viis, kui näidendi valmides on selles mõned puutumata saladused, mõned vastamata jäänud küsimused. Minu kirjutatus on mitmetähenduslikkust. Saladust. See võib olla korraga mitut asja ja see on omadus, mis mulle meeldib.

Sinu näidendi keel on väga napp ja sarnaneb väga sellele, kuidas inimesed päris elus räägivad – selles on katkestusi ja poolikuid lauseid. Kas sa kirjutasi nii teadlikult või on see mitme ümberkirjutamise tulemus?

See näidend sündiski sellisena. Ma kirjutasin ta umbes kuu ajaga, peaaegu ühe ropsuga. Kui alustasin, siis lihtsalt kirjutasin ja ei suutnud peatuda. Ma väga teadlikult tahtsin kirjutada keeles, mis väljendaks nende kahe tegelase vaimuseisundit ja nii peegeldab näidendi keel tegelikult asjaolu, et nad keerutavad millegi ümber. Nad ei suuda lauseid lõpetada, nad ei saagi olla väga selged, sest kui nad oleksid selged milleski, mida nad ei tea, mismoodi see siis teisele isikule mõjuks. See on miski, mille ma tegelikult Shakespeare'ilt olen õppinud – teadmine, et keel annab oma tähendust edasi tegelaste enda poolt valitud sõnadega.

Sinu võimaliku stiililise mõjutajana nimetatakse tihti Harold Pinterit. Räägi oma teatrilastest mõjutajatest.

Ma pean ütleva, et jõudsin teatri juurde suhteliselt hilja. Restoranis nõudepesijana töötades ja teisi madalama astme ameteid pidades kirjutasin mõnda aega lühijutte, aga neid kirjutades sain aru, et ma ei viitsi kirja panna kirjeldavat kraami selle vahele, mida inimesed ütlevad ja nii nad tulidki pigem välja dialoogidena. Ja see oli veel enne seda, kui avastasin Pinteri. Aga ma mõtisklesin selle üle, mida keelega teha saab, mida ta kannab, kuidas teda lisaks asjade ilmutamisele ka asjade peitmiseks kasutada. Mida inimesed avaldavad või peidavad, kui nad üksteisega räägivad? Kuuba kirjanik Maria Fornes on öelnud, et sa pead teadma, kuidas kelle-

gi teise ellu astuda. Minu juhtmõtteks kirjutamisel on alati olnud küsimus, kuidas lasta tegelastel teisi tegelasi avastada? Kuidas täpselt me inimesi endale ligi laseme?

Ma ei käinud eriti palju teatris, see ei huvitanud mind eriti, aga ma käisin raamatukogus ja lugesin seal leiduvat. Üks esimesi, mis mind tõesti haaras, oli Brian Frieli dramaturgia. Ja Friel on kuskil öelnud, et igal lool on seitse külge. Esimene, mis sinuni jõuab, on ainult üks. Aga selle taga on veel kuus. Seega miks mitte kogu asja pöörata ja kasutada järgmist külge, vaadata, kuidas see tegelasi, lugu, teemat mõjutab.

Mis tähendus on pealkirjal „Blackbird“? Kas see oli juba alguses olemas või nimetasid sa näidendi alles pärast selle lõpetamist?

Sellega on tegelikult väga lihtne lugu. Mäletan, et vajasin pealkirja hästi kiiresti ja olin just muusikat kuulanud. Ja ma ei mäleta täpselt, kas see oli John Coltrane või pianist Keith Jarrett, kes improviseeris „Bye Bye Blackbirdi“ standardi teemadel. Ja selle näidendi kirjutamine tundus mulle omalaadse improvisatsioonina – kasvõi see, kui kaua ma neid kaht inimest seal ruumis hoida suudan? Ma tundsin end mitmel moel nagu muusik, otsustades ja improviseerides, mida nad võiks teineteisele öelda ja teha. Ja ma mõtlesin, et ehk oli blackbird – muusträsta – mehe hellitusnimi tüdrukule või ehk kuulasid nad rannikule sõites autos biitlite „Valget albumit“. See kõik aitas mind kuidagi vihjeliselt edasi. Ja alles hiljem leidsin ma loo pühast Benedictusest ja tema kiusajast. See meeldib mulle, see mustaks linnuks maskeerumine. Kui ma oleks sellest legendist enne teadnud, siis oleks ma selle enda omaks kuulutanud.

LAPSE JA TÄISKASVANU KONSENSUSLIK SEKSUAALSUHE

Lapse ja täiskasvanu vaheline konsensuslik (seksuaal)suhe ei ole tõenäoline, sest lapsel ja täiskasvanul on suhtes nende erinevatest arengustaadiumitest lähtuvalt erinevad huvid ja ootused. Laps võib täiskasvanusse kiinduda, otsida hellust ja hoolt ning füüsilisel stimuleerimisel tunda ka mõnu, kuid täiskasvanut ajendab lapsega vahekorras olemiseks seksuaalne tung ja oma seksuaalsete ihade rahuldamine.

Seksuaalset väärkohtlemist ei ole alati lihtne seksist eristada. Väärkohtlemise toimepanija püüab tihti panna last tundma häbi või vastutust ärakasutamise eest või veenda last, et see on üks armastuse vorm. Mõned väärkohtlejad kaasavad lapsi seksuaaltegevustesse nii mänguliselt, et laps võib nautida tähelepanu ja mitte mõista, et kurjategija käitumine oli seksuaalne ärakasutamine.

Liiga sageli räägime lapse oma vajaduste tajumise võimest või võimetusest, kuid peaksime palju enam suunama tähelepanu täiskasvanule, kes kasutab mõjuvõimu ja positsiooni oma vajaduste rahuldamiseks ja sellisel juhul ei saa me eeldada lapselt võimekust vastumeelsele ja/või ebavõrdsele seksuaalsele tegevusele ei ütlemiseks. Mida vanem on laps, seda suurema tõenäosusega on ta võimeline mõistma, millised on konsensusliku ja mittekonsensusliku seksuaalsuhte erinevused ning ta on suurema tõenäosusega võimeline enast kaitsma ja abi leidma. Rõhutama peab eraldi aga just täiskasvanu vastutust, sest täiskasvanud, kellel on vastupandamatu soov astuda vahekorda lapsega, elavad meie ümber ja sageli ei erine meist esmapilgul mitte millegi poolest.

STATISTIKAT:

alaealise kannatanuga seksuaalkuriteod Eestis 2020. aastal

2020. aastal registreeriti Eestis 479 alaealise kannatanuga kontaktset ja mittekontaktset seksuaalkuritegu. Neist 222 kuritegu olid kontaktset, sealhulgas 77 vägistamisjuhtumit ning 48 tahtevastast sugulise iseloomuga tegu.

Kannatanute keskmine vanus kontaktse seksuaalkuriteo toimepanemise ajal või selle alguses oli 11 aastat.

88% kannatanutest olid tüdrukud ja 12% poisid.

Kuritegude toimepanijatest 7% olid lapsele võõrad isikud ja 77% lapsele tuttavad – kas mõni pereliige, sugulane või muu tuttav (naaber, lapse vanemate tuttav, sõprade vanem, internetituttav, ea- või koolikaaslane või treener). Lapsele tutvavatest toimepanijatest 46% olid pereliikmed või sugulased, kellest 41% olid kasuisad, 27% isad ning 10% (kasu)vanaisad.

Keskmine aeg kuriteo toimepanemise algusest kuni selle registreerimiseni oli 3 aastat. Maksimumaeg 15,5 aastat.

257 mittekontaktset seksuaalkuriteost (porno graafiasüüteo ja lapsealise seksuaalse ahvatlemise juhtumid) 86% pandi toime internetikeskonnas või infotehnoloogiavahendeid kasutades.

LAPSED, KES EI OLE ENAM LAPSED

8-aastane poiss ja väike linn Eestis. Seda väikest teises klassis käivat poissi kasutas seksuaalselt ära tema kodukandi traktorist ning uurimine ei suutnud tuvastada, kas väikese poisi lähedased võisid toimuvast teadlikud olla ja kohaliku töömehe teod tema toodud aiasaaduste eest tahtlikult märkamata jätta.

See väike poiss ei suutnud mõelda endast kui heast ja armastusväärsest inimesest ka peale mitmendat aastat teraapiat. Nendel hetkedel, kui juhtunu meenus, peksis ta oma pead vastu seina ja soovis väga, et tema elu ei jätkuks. Aga elu jätkus!

Ühel järjekordsel päeval enne selle väikese poisi teraapiasessiooni viibis vastuvõtul tüdruk, kes oli surnuks istunud oma kassi. See väike tüdruk oli oma lähedaste pereliikmete poolt pekstud laps ja selle jõhkra teo toime pannud segadusseisundis. Psühholoogina olin ka mina tüdruku seisundist ja tehtud teost šokeeritud ning esitasin peale tüdruku lahkumist teraapiasse tulnud 8-aastasele poisile küsimuse: mida tema teeks, kui näeks, et loomale tehakse liiga. Esimest korda ilmnenu õhinaga vastas poiss, et ta kindlasti ei lubaks sellel juhtuda ja astuks nõrgema kaitseks koheselt välja. Sellest empaatiast ja julgusest, mis oli juba väga kaua peidus olnud, leidsime nende teraapiaaastate jooksul esimese killukese, millega muuta selle väikese poisi minapilti, et ta väikeste sammude haaval hakkaks ennast nägema hea ja julge lapsena.

Kliiniline psühholoog Mariana Saksniit

LAPSE SEKSUAALNE VÄÄRKOHTLEMINE JA SEKSUAALTRAUMA MÕJU

Lapse seksuaalne väärkohtlemine on lapse kaasamine mistahes seksuaalsesse tegevusse, mille sisust ta ei saa täielikult aru, millele ta ei ole võimeline andma adekvaatset nõusolekut ning mis astub üle sea-dusest ja ühiskonna sotsiaalsetest normidest. Seksuaalne vägivald lapse vastu on võimu, seksuaalsete või muude vajaduste rahuldamise eesmärgil toime pandud seksuaalse sisuga kontaktne või mittekontaktne tegevus täiskasvanu või teise lapse poolt, kes vanuse või arengutaseme poolest on vastutus-, usaldus- või võimuhetes lapsega.

Lapse jaoks on seksuaalne väärkohtlemine trauma, mis mõjutab olulisel määral või täielikult tema minapilti ja edasist arengut. Kui laps ei saa vajalikku abi, hinnanguvaba toetust ja mõistmist, siis on prognoosimatu, milline on tema toimetuleku ja paranemise kulg. Seksuaaltrauma mõjul langeb lapse igapäevane toimetulek – laps ei suuda õppimisega toime tulla, tajub meeleolu alanemist ja ärevust. Laps ei julge või ei oska sageli toimuvast kellelegi rääkida, sest täiskasvanu on manipuleerinud lapse vastutavasse rolli. Laps võib oma väljapääsmatuna tajutavas olukorras ennast vigastada ning sümptomid võivad süveneda suitsiidse käitumiseni. Sageli jõuab laps alles teraapias teadmiseni, et ärevuse või teiste meeleoluhäire sümptomite ja seksuaalse väärkohtlemise vahel on tugev ja otsene seos. Seksuaalse väärkohtlemise ohvrid kannatavad nii lühi- kui pikaajalistes raskustes, näiteks on neil suurenenud risk haigestuda sõltuvushäiretesse, traumajärgsesse stressireaktsiooni (PTSD), depressiooni ja ärevushäiresse.

Uuringud on näidanud, et seksuaalse väärkohtlemise või kallaletungi ohvriks langenud lapsed koge-

vad lapsepõlves ja täiskasvanuna palju negatiivseid tagajärgi. Laste või noorukite seksuaalsest väärkohtlemisest võivad tuleneda:

- Madal enesehinnang ja kahjustunud minapilt
- Unehäired ja traumad taas läbielavad häirivad unenäod
- Väärtusetuse tunne
- Lähisuhete raskused suhetes täiskasvanuna
- Raskused usaldamisel
- Enesetapukatsed ja kõrge suitsiidirisk
- Mõnuainete tarvitamine toimetulekuks

Varajase lapsepõlve seksuaalse väärkohtlemise kogemusega täiskasvanud avaldavad, et väikestena nad isegi ei mäletanud endaga juhtunud ning kogetu hakkas häirivate mälu-piltidena meenuma alles hiljem. Trauma mõjul võib lapse mälu läbielatu blokeerida, kuid on suur tõenäosus, et see ei jää blokeerituks ning toimunu hilisemas elus häirivate piltidena meenuma hakkab.

KUST LEIDA ABI?

Kui last on seksuaalselt väärkoheldud, on oluline, et ta saaks abi. Avalikustamine võib olla väga hirmutav, aga see on esimene samm selleks, et laps saaks paraneda. Täiskasvanuna märka, kui lapse käitumine on muutunud ja erineb tema tavapärasest käitumisest ning ole usaldusväärne ja usu last, kui ta avaldab endaga juhtunu.

Abi leidmiseks ja saamiseks on Eestis mitmeid organisatsioone ja teenuseid, kuhu pöörduda. Ööpäevaringelt saab abi vajavast lapsest teatada ning lapsi puudutavate teemade kohta nõu ja infot küsida lasteabitelefoni **116 111**, kõne on helistajale tasuta ja mobiiltelefonilt saab helistada ka siis, kui kõneaeg on otsas. Pöörduda võib nii eesti, vene kui inglise

keeles ning kui helistada ei soovita, siis saab nõu küsida ka interneti teel kirjutades, kasutades kodulehel www.lasteabi.ee olevat veebivestluse või e-kirja võimalust. Soovi korral saab pöörduda jätta anonüümseks.

Seksuaalselt väärkoheldud või selle kahtlusega laste abistamiseks töötab ka lapsesõbralik erialade vaheline lastemajateenus, kus lapse heaolu nimel teevad koostööd lastekaitsetöötajad, politsei, psühholoogid, ohvriabitöötajad ja arstid. Lastemaja tegevust koordineerib sotsiaalkindlustusameti lastekaitse osakond. Lastemaja infotelefon **5854 5498** vastab tööpäeviti kell 8-17, muudel aegadel tasub kirjutada info@lastemaja.ee või helistada lasteabitelefonile **116 111**.

Üle Eesti töötavad ka noorte nõustamiskeskused ja -kabinetid, kuhu seksuaaltervise küsimustes saavad tasuta pöörduda kõik kuni 26-aastased mõlemast soost noored. Nõustamiskeskuste kontaktid leiab aadressilt <https://seksuaaltervis.ee/noorte-noustamiskeskused>.

Kavas on kasutatud püha Benedictuse kiusamislugu Gregorius Suure „Dialoogide“ teisest raamatust, Jessica Werner Zack'i ja Mark Fisheri intervjuusid David Harroweriga ning seksuaalse väärkohtlemise alast teavet internetilehekülgedelt kriminaalpoliitika.ee ja tarkvanem.ee.

Musta linnu maalís Nele Sooväli, David Harroweri fotografeeris Martin Godwin, lavastuse proovi pildistas Anne-Ly Sova. Kava koostasid Anne-Ly Sova ja Mariana Saksniit. Lavastuse plakati foto tegi Andres Adamson. Kava kujundas Ilona Rääk.

lavastusjuht Andrus Jõhvik
pealavameister Kaido Päästel
vanemlavameistrid Ando Loosaar, Fred Laur, Janek Lipponen
lavameistrid Lauri Allikas, Sergei Peetso, Kristo Paddernik
dekoratsioonide valmistajad Kaido Päästel, Viljar Viik
butafoor-dekoraator Kaido Torn
tekstiilide värvija Anu Heinsalu-Diževski
kostüümiala juhataja Ester Kasenurm
kostüümide õmblejad Urve Kasenurm, Urve Enne, Epp Mõts
grimmiala juhataja Ivi Smeljanski
grimeerijad Sirle Teeäär, Karina Pajunurm
kostümeerijad Kärt Altjõe, Lili Luusepp
inspitsient-rekvisiitorid Anu Hövel, Astrid Kivila, Silja Koppel
heliala juhataja Siim Rohtväli
helimeistrid Tarmo Jürgens, Janek Vlassov
valgusala juhataja Margus Vaigur
valgusmeistrid Karmen Tellisaar, Ivar Pitserskih, Iiris Purge
videoala juhataja Argo Valdmaa
videomeister Antti Aalmaa
muusikajuht Feliks Kütt
turundus- ja kommunikatsioonijuht Inger Lilles-Nestor
trupijuht Aigi Veski
peaadministraator Ain Miilberg
haldusjuht Kaido Lüll
dramaturgid Anne-Ly Sova, Ott Kilusk
peakunstnik Liina Unt
loominguline juht Ingomar Vihmar
teatrijuht Roland Leesment

SA Endla Teater 111. hooaeg
Keskväljak 1, Pärnu 80010
kassa 442 0666, info 442 0667
www.endla.ee

Teatri toetajad ja koostööpartnerid:

Näidendi õigusi vahendab
Eesti Teatri Agentuur

